

DIPLOMAȚIA PUBLICĂ – COMPONENTĂ INDISPENSABILĂ A DISCURSULUI EXTERN ÎN CONDIȚIILE GLOBALIZĂRII

*Dr.hab. Ion GUCEAC,
secretar științific general al A.Ș.M.*

*Sergiu PORCESCU,
șef Direcție integrare europeană
și cooperare internațională, A.Ș.M.*

PUBLIC DIPLOMACY - INDISPENSABLE ELEMENT OF THE FOREIGN DISCOURSE IN THE CONTEXT OF GLOBALISATION

This paper is about the role of public diplomacy in the modern international relations. This sphere of activity is no more the sole responsibility of state. More and more, other actors are influencing the foreign public opinion and contribute to the creation of someone's perception about the country. Countries are paying an increasing attention to the public diplomacy, promoting special programs and strategies. Scientific diplomacy is a very important component of the public diplomacy, and as the history proved it can serve as a prerequisite for establishing formal, political relations.

Relațiile internaționale contemporane înregistrează, sub impactul globalizării, un proces de redimensionare, care are drept consecință înlăturarea monopolului statului asupra politicii externe. Un șir întreg de actori nestatali influențează imaginea unei țări în exterior, iar tehnologiile informaționale le oferă acestora multiple mecanisme de comunicare.

În această situație, activitățile diplomatice sunt însoțite de un proces de comunicare, atât pe dimensiunea internă, cât și pe cea externă. Tot mai multe state lansează campanii informaționale menite să contribuie la realizarea priorităților politicii externe, dar și să obțină suportul propriei societăți pentru acestea. În contextul democrației participative, aderența opiniei publice față de politica guvernamentală este un element indispensabil pentru *supraviețuirea* unui guvern. Strategiile externe vizând modificarea sau consolidarea percepției opiniei publice internaționale față de o anumită țară sunt de asemenea parte a acestor campanii.

În relațiile internaționale, termenul de “diplomație publică” a apărut pentru a descrie aspecte ale legăturilor internaționale, care se manifestă în afara interacțiunii dintre structurile de stat. Acțiuni, pe care putem să le atribuim diplomației publice,

au existat din cele mai vechi timpuri. Conducătorii Romei, spre exemplu, invitau feciorii statelor învecinate pentru a-și face studiile la Roma.

Termenul de “diplomație publică” a fost introdus în circuitul științific în 1965, atunci când Edmund Gullion, un diplomat de carieră și decanul Școlii de Drept și Diplomație din cadrul Universității Tufts, a creat Centrul de Diplomație Publică *Edward R. Murrow*. Materialul informativ al Centrului descria acest termen drept “influența atitudinii publice în formarea și executarea politicilor externe. Aceasta cuprinde dimensiuni ale relațiilor internaționale, dincolo de diplomația tradițională... [Inclusiv] formarea de către guverne a opiniei publice din alte țări; interacțiunea dintre grupuri de interese private din diferite țări; informarea populației privind afacerile internaționale și influența acestora asupra politicii interne; comunicarea între cei a căror funcție este comunicarea, precum diplomații și jurnaliștii străini; (și) procesul comunicării interculturale”¹. Termenul a devenit în scurt timp util guvernului american, oferind fundamentul teoretic necesar activității externe a Agenției americane de Informații (US Information Agency).

Departamentul de Stat american definește diplomația publică drept programe finanțate de guvernul american, menite să informeze sau să influențeze opinia publică din străinătate². În aceeași ordine de idei, Hans Tuch definește diplomația publică drept proces de comunicare a guvernului unei țări cu publicul străin, în încercarea de a explica acestuia ideile și idealurile națiunii respective, instituțiile și cultura acesteia, cât și interesele naționale și politicile actuale³. Fostul diplomat John Brown descrie diplomația publică americană drept un proces ce implică trei roluri: diseminarea informației, educația și schimburile culturale. Philip Taylor utilizează termenul de „management al percepției”, pentru a descrie rolul informațional al diplomației publice, trasând în acest sens o distincție între afacerile publice, interesul public, operațiuni psihologice, managementul mass-mediei și diplomația publică.

Cercetătorii în domeniul diplomației culturale, precum Kevin Mulcahy și Harvez Feigenbaum, accentuează diferența dintre diplomația publică și cea culturală prin faptul că prima se orientează spre diseminarea informației pe termen scurt și promovarea politicilor, iar cea culturală – spre stabilirea relațiilor de lungă durată.

Diplomația publică, așa cum este percepută în mod tradițional, include susținerea guvernamentală a programelor în domeniul cultural, educațional și

¹ Dizard Jr, Wilson. *Digital Diplomacy: U.S. Foreign Policy in the Information Age*, Prager, NY April 2001 p.5

² Charles Wolf Jr. Brian Rosen *Public Diplomacy. How to think about and improve it.*

³ Hans Tuch. *Communicating with the world*, New York, 1990

informațional, schimburilor de cetățeni, emisiunilor orientate spre informarea și influențarea audienței străine. Din raportul Comisiei americane privind Diplomația Publică conchidem că aceasta este un schimb deschis de idei și informații, fiind o caracteristică inerentă a societăților democratice. Misiunea sa este esențială la nivel mondial și în politica externă, fiind indispensabilă intereselor [naționale], idealurilor și rolului de lider în lume⁴.

Congresmanul american Henry Hyde consideră că “rolul stabilit pentru diplomația noastră publică [este] de a recruta popoarele lumii într-o cauză comună și de a le convinge că obiectivele spre care tind ele înseși – libertate, securitate și prosperitate – sunt aceleași cu cele pe care Statele Unite tind să le promoveze în străinătate⁵.”

Consiliul Strategic al Marii Britanii pentru Diplomație Publică definește această noțiune drept “activitate care urmărește să influențeze în mod pozitiv, inclusiv prin crearea de relații și parteneriate, percepțiile persoanelor fizice și organizațiilor din străinătate cu privire la Regatul Unit⁶.”

Conceptul de “diplomație publică” este parte componentă a *soft power*, care, conform definiției lui John Nye, înseamnă abilitatea de a realiza scopul scontat în baza participării voluntare a aliaților, nu prin constrângere. Puterea *soft* rezidă din cultura și idealurile politice ale unei țări. *Atunci când reușești să-i faci pe alții să admire idealurile tale și să dorească ceea ce dorești și tu.... Seducția este întotdeauna mai eficientă decât coerciția și multe valori precum democrația, drepturile omului și oportunitățile individuale sunt profund atractive⁷.*

Puterea *soft* a unei țări este creată prin activitățile multiplilor actori și organizații cu impact asupra publicului străin – artiști, galerii de artă și televiziuni muzicale, ONG-uri, partide politice, scriitori și asociații de creație, jurnaliști și grupuri media, cercetători și profesori, antreprenori și lideri religioși etc.

Introducerea în uz a acestui termen era necesară pentru că activitățile pe care le presupune erau atribuite unei noțiuni ce reușise deja să se manifeste negativ – propaganda. Încercările de a delimita cei doi termeni rezidă din următoarele: diplomația publică are la bază fapte cunoscute, reale, în timp ce propaganda se bazează pe o combinare a falsurilor cu faptele adevărate.

Am putea identifica câteva precondiții pentru apariția diplomației publice în atenția guvernelor și comunității științifice:

⁴ Raportul Comisiei privind Diplomația Publică 1991. www.publicdiplomacy.org/ 15.01.10.

⁵ Joseph S. Nye. *Soft Power: The Means To Success In World Politics* by (Paperback - April 26, 2005) p 72.

⁶ Mark Leonard. *Public Diplomacy*, Catherine Stead, and Conrad Smewing (Paperback - Jun 17, 2002) p 53.

⁷ Jozef Batora *Public diplomacy in small and medium-sized countries: Norway and Canada.*, 2005.

✓ Răspândirea regimurilor politice democratice e caracterizată de presiunea continuă a societății asupra politicului, transformând legitimitatea politicilor guvernamentale într-un element determinant pentru stabilitatea internă;

✓ Creșterea rolului cadrului multilateral în soluționarea problemelor internaționale determină importanța convingerii opiniei publice din alte țări de necesitatea mobilizării coalițiilor internaționale;

✓ Instaurarea *Erei tehnologiilor informaționale* permite circulația rapidă a informației, ceea ce a dus la apariția unei opinii publice transnaționale;

✓ Globalizarea oferă statelor posibilitatea de a concura în vederea atragerii investițiilor străine, oportunităților comerciale, forței de muncă calificate, pentru a asigura o creștere economică durabilă.

✓ În această nouă conjunctură nu există o delimitare clară a subiectelor politicii interne de cele externe, din moment ce, spre exemplu, criza politică într-un stat poate destabiliza situația internațională.

În această ordine de idei, diplomația publică a devenit o componentă indispensabilă a politicii externe a statelor, dar și un subiect pe agenda organizațiilor internaționale.

În discursul public, referința la *lupta pentru inimi și minți* este întâlnită și anterior, în mare parte în ziarele britanice și cele americane⁸. Spre exemplu, în ziarul londonez Times, în ianuarie 1856, termenul de „diplomație publică” era utilizat cu referire la necesitatea schimbării discursului Președintelui american Franklin Pierce față de Marea Britanie. În timpul Primului Război Mondial, cu referire la diplomația publică era utilizat și termenul de „diplomație deschisă”, în special în contextul viziunii expuse de Woodrow Wilson privind sistemul internațional.

Spre deosebire de diplomația oficială, care ar putea fi descrisă drept modul în care statele comunică între ele, la diferite nivele, diplomația publică se axează asupra modului în care guvernele (sau organizațiile internaționale, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite), deliberat, prin intermediul atât a oficialităților, cât și a persoanelor particulare, instituțiilor, comunică cu cetățenii altor state⁹. Aceasta din urmă are un caracter transparent și implică un număr mare de actori reuniți un jurul unui set comun de interese, spre deosebire de diplomația oficială, care este promovată de instituțiile abilitate. Deși, după cum se știe, comunicarea cu societatea statului, în care este acreditat, a fost întotdeauna o prerogativă a diplomatului.

O precondiție pentru desfășurarea unei

⁸ Nicholas J. Cull. *Public Diplomacy before Gullion: The evolution of a Phrase*. Us Center on Public Diplomacy.

⁹ The new diplomacy: Utilizing Innovative Communication Concepts that recognize resource constraints. A report of the US Advisory Commission on Public Diplomacy, July 2003.

diplomații publice eficiente este atractivitatea ideilor și valorilor promovate de către un stat în interiorul propriei societăți. La etapa actuală, majoritatea ideilor despre o anumită țară asimilată de către publicul străin țin de domenii care nu pot fi sub stricta supraveghere a instituțiilor statului – cărți, programe TV, filme artistice, produse cu conotație națională etc. În acest caz, guvernele pot doar să identifice căile pentru ca mesajele pozitive să atingă grupurile țintă, deși experiența unor programe guvernamentale în acest sens demonstrează multe eșecuri (spre exemplu, campaniile informaționale destinate țărilor din Orientul Mijlociu).

Inițial, termenul de “diplomație publică” a fost folosit ca un antonim al propagandei. În timp ce propaganda este, de obicei, percepută ca fiind ceva malefic, “diplomația publică” are la bază principiul “veridicității”, formulat de către fostul director al Agenției americane de știri, Edward Murrow, în felul următor: “Adevărul este cea mai bună propagandă, iar minciuna – cel mai mare rău. Pentru a fi credibili, noi trebuie să fim onești”.

Mulți cercetători fac o distincție între diplomația publică și propagandă, bazându-se pe premisa că propaganda înseamnă prin definiție înșelăciune și manipulare. „Avocații” diplomației publice susțin că cel mai reușit este de a crea o legătură de încredere între guverne și națiuni printr-o comunicare onestă și deschisă, bazată pe obiectivele politicii externe. Este indubitabil faptul că dialogul reprezintă, de asemenea, o componentă importantă a diplomației publice. Acest dialog nu trebuie să fie perceput în sens unic, fiind esențială de asemenea și înțelegerea modului în care mesajul este interpretat de către diverse societăți¹⁰.

Este important să subliniem, că diferența dintre propagandă, diplomație publică și operațiuni psihologice se diluează odată cu avansarea unei situații de criză (cu alte cuvinte, în condițiile de acțiune militară între cele trei “instrumente” aproape nici nu există diferențe). Astfel, în funcție de situație, sau diplomația publică poate fi percepută ca un mijloc de propagandă, sau propaganda poate deveni unul din mijloacele diplomației publice.

Fostul ambasador al SUA în Siria și Algeria, consilier principal la Departamentul de Stat pentru Diplomație Publică, Christopher Ross, a identificat șapte “piloni” sau principii ale diplomației publice¹¹.

1. *Asigurarea înțelegerii de către auditoriul extern a politicii în forma în care aceasta este în realitate, și nu precum spun sau gândesc alții*¹².

2. *Necesitatea explicării politicii, demonstrând raționalitatea și justificând valorile sale fundamentale.*

¹⁰ Jarol B. Manheim. Strategic Public Diplomacy and American Foreign Policy: The Evolution of Influence (Paperback - Sep 1, 1994) p. 93.

3. *Înaintarea unor apeluri consecvente, veridice și convingătoare în adresa comunității internaționale.*

4. *Abilitatea de a adapta apelurile la auditoriul țintă, ale căror elemente constitutive sunt studiate în permanență.*

5. *Desfășurarea activităților nu numai pe segmentele țintă înguste, dar și prin intermediul mijloacelor mass-media scrise și electronice, orientate spre masele largi.*

6. *Cooperarea cu diverși parteneri pentru a cuprinde noi reprezentanți din partea publicului-țintă.*

7. *Comunicarea internațională activă și programe de schimb.*

Politici naționale în domeniul diplomației publice

Există opinii, potrivit cărora istoria modernă a diplomației publice americane a început în timpul Primului Război Mondial, când guvernul Statelor Unite a creat Comitetul pentru Informare Publică (cunoscut drept Comitetul Creep), pentru a asigura un sprijin public intrării SUA în război și a informa publicul străin despre eforturile Statelor Unite întreprinse în sprijinul democrației.

În 1948, Congresul american a adoptat Actul american în domeniul informațional și al schimbului educațional, drept bază legislativă pentru comunicarea externă a SUA¹³. E de menționat faptul că prin acest document se introducea interdicția de a disemina programele de diplomație publică în interiorul țării. De asemenea, se stipula că materialul pregătit pentru difuzare internațională devine accesibil pentru distribuție locală doar pe parcursul a 12 ani după crearea sau diseminarea inițială.

După sfârșitul războiului rece, în SUA s-a răspândit opinia, potrivit căreia diplomația publică nu mai este necesară deoarece URSS, principala amenințare și obiectul acestei activități, a dispărut. În anul 2000, administrația președintelui George W. Bush nu numai că a alocat noi resurse pentru diplomația publică, dar a extins semnificativ statele de personal implicate în acest proces. După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, oficialii de la Washington au reformulat fundamentele diplomației publice americane.

La începutul anilor 2000, cercetările au demonstrat că **Marea Britanie** era asociată de către opinia publică din mai multe țări cu niște

¹¹ Christopher Ross Pillars of public diplomacy: grappling with international public opinion (Perspectives), Harvard International Review, 2003, <http://www.harvardir.org/articles/1117/1/>.

¹² Манжулина Ольга, «Основы эффективности», журнал «Стратегия России», март 2006, http://sr.fondedin.ru/new/fullnews_arch_to.php?subaction=showfull&id=1143024584&archive=1143026070&start_from=&ucat=14&

¹³ Cunoscut și ca Legea publică 80-402 Smith-Mundt. – Improving US Public diplomacy towards the Middle East. May 2004.

caracteristici demult depășite: o țară în declin, tradiționalistă, rasistă, cu tentă imperială. În 2002, guvernul britanic a creat Consiliul pentru gestionarea Strategiei diplomației publice, în scopul coordonării activității guvernamentale în domeniul comunicării cu publicul din străinătate. Consiliul a aprobat o strategie în acest domeniu, bazată pe două concepte: *tradiție dinamică și principiali și profesioniști*¹⁴.

Procesul de aderare la UE a determinat statele candidate să-și regândească imaginea externă, în același timp fiind necesare eforturi pentru a convinge propria societate de necesitatea adoptării standardelor europene și corectitudinea cursului adoptat. În perioada anilor 2000-2004, statele din Europa Centrală și de Est au aplicat mecanismele diplomației publice în paralel cu negocierea tratatelor de aderare la UE.

Ministerul afacerilor externe al **Poloniei** concepea în acest sens diplomația publică drept totalitatea eforturilor statului direcționate spre influența opiniei publice din străinătate. Actorul principal în acest sens este guvernul unei țări, iar recipientul – societatea altei țări. Astfel, diplomația publică este concepută pentru a completa diplomația oficială.¹⁵ În anul 2000, Polonia a lansat prima campanie de diplomație publică, cu scopul de a influența opinia liderilor și factorilor de decizie din cadrul țărilor membre ale UE. Campania a fost anticipată de analiza percepției opiniei publice despre Polonia și polonezi în țările cu cea mai mare influență asupra viitorului proces de negociere a aderării, dar și asupra poziției Poloniei în perioada post-aderare. Programul cadru polonez, lansat ca rezultat, avea definit două grupuri țintă: societățile din țările „vechii” Europe – pentru a susține aderarea Poloniei la UE, iar în cazul unui referendum a vota pentru extindere; al doilea grup fiind liderii de opinie și funcționarii din aceste state, de care nemijlocit depindea aderarea. Astfel, din moment ce în Franța domina stereotipul unei agriculturi poloneze slab dezvoltate, oficialităților franceze și jurnaliștilor din această țară li se prezentau în cadrul vizitelor realizările obținute anume în domeniul dat. Aceeași strategie era aplicată și-n cazul altor delegații: reprezentanților Austriei și Germaniei li se demonstrau realizările în domeniul pieței muncii și migrației, celor din Suedia – eforturile de combatere a poluării etc. Desigur, rezultatele unor activități ce țin de diplomația publică nu vor fi niciodată cunoscute până la sfârșit sau anticipate, deoarece ele depind de factori subiectivi sau de anumite evenimente internaționale neprevăzute.

Este răspândită opinia, potrivit căreia statele de dimensiuni mici și mijlocii au nevoie de o diplomație publică bine fundamentată, de vreme ce percepția în străinătate față de acestea este caracterizată prin lipsa informației sau existența unor stereotipuri preconcepute.

De obicei aceste state intră în circuitul informațional internațional doar la declanșarea unor crize sau catastrofe. Din păcate, este și cazul țării noastre, care a intrat în agenda internațională în legătură cu evenimentele de la 7 aprilie 2009. În cazul statelor de dimensiuni mari, precum SUA sau China, diplomația publică este orientată spre schimbarea imaginii proprii în cadrul societăților altor țări, pentru cele de mici dimensiuni – spre captarea atenției opiniei publice internaționale.

Diplomația tehnico-științifică

Diplomația științifică este un termen comprehensiv care poate fi utilizat cu referire la știința în diplomație, diplomația pentru știință și știința pentru diplomație¹⁶. Ultima formă, cooperarea științifică internațională, poate fi conceptualizată ca o confluență a scopurilor științifice de acces și a scopurilor diplomatice de influență. Baza diplomației științifice este limbajul comun al științei, care contribuie la diluarea diferențelor culturale și politice.

În trecut, cooperarea științifică a contribuit la stabilirea legăturilor între țări care erau în impas din punct de vedere politic, părți în conflict sau foști adversari. Exemple concludente sunt Europa de după cel de-al Doilea Război Mondial sau după războiul rece, SUA și Japonia în anii '60, SUA-URSS și SUA-China în anii '70.

Scopurile diplomației științifice sunt diferite și depind de interesele și prioritățile statelor și organizațiilor implicate, variind de la soluționarea provocărilor globale, oferirea asigurărilor reciproce de securitate, îmbunătățirea competitivității globale, susținerea dezvoltării economice, integrarea regională etc. Soluționarea problemelor comune cu implicarea științei și tehnologiilor (administrarea resurselor acvatice și energetice, tratarea bolilor etc.), subiectele de interes regional constituie oportunități importante pentru țările vecine de a conclucra.

Provocările pentru implementarea diplomației științifice includ: gradul de finanțare și coordonarea acesteia, coordonarea agendei politicii externe și a celei științifice între țări, asimetrie în capacități, opoziția internă și identificarea partenerilor.

În perioada războiului rece, organizațiile științifice au constituit un format pentru discuții informale în domeniul energiei nucleare între SUA și URSS. Astăzi, știința oferă un mecanism alternativ de cooperare cu țări precum Iranul, Arabia Saudită și Pakistanul¹⁷.

Diplomația științifică mai este deocamdată un concept vag, deși se consideră că acest termen se referă la rolul științei și tehnologiilor în trei dimensiuni ale politicii:

➤ Aplicarea expertizei științifice în elaborarea obiectivelor politicii externe (știința în diplomație);

¹⁴ Mark Leonard, Andrew Small, Martin Rose. British public diplomacy in the Age of Schisms. February 2005.

¹⁵ Beata Ociecka and Marta Rznieska. Public diplomacy and EU Enlargement: the case of Poland.

¹⁶ World Science Forum 2009. Materials of the Session on Science Diplomacy.

¹⁷ New Frontiers in Science Diplomacy. Navigating the changing balance of power. The Royal Society, January 2010.

➤ Facilitarea cooperării științifice internaționale (diplomația pentru știință);

➤ Utilizarea cooperării științifice pentru remedierea relațiilor bilaterale între state (știința pentru diplomație).

Valorile științifice precum raționalitatea, transparența și universalitatea sunt general acceptate, constituind premise pentru relații de încredere între diferite popoare. Știința oferă un mediu neideologizat pentru un schimb liber de idei între persoane indiferent de apartenența lor religioasă, națională, sau culturală. Pentru mediul științific, cooperarea internațională semnifică accesul la resurse umane calificate, infrastructură științifică dezvoltată sau noi surse de finanțare. Pentru diplomați, mediul științific înseamnă rețele și canale de comunicare care pot fi utilizate pentru susținerea demersurilor politice.

Istoria conceptului diplomației științifice își are începutul în a.1941, când Charles Galton Darwin (nepotul lui Charles Darwin) a fost numit de către guvernul britanic director al Oficiului Științific Central din Washington, cu scopul de a colabora cu instituțiile științifice din SUA și de a facilita schimbul de informație științifică. Totuși, cel de-al Doilea Război Mondial și utilizarea bombei atomice a determinat o mai mare implicare a oamenilor de știință în gestionarea afacerilor internaționale. La 9 iulie 1955, Bertrand Russell și Albert Einstein au publicat un manifest în care pledau ca oamenii de știință să utilizeze toate mijloacele de convingere politică pentru a neutraliza amenințarea produsă de către armele nucleare. Ca rezultat, în 1957 a avut loc prima Conferință de la Pugwash privind Știința și Problemele Mondiale. Astăzi, forumurile de la Pugwash sunt considerate a fi o platformă importantă de discuție privind neproliferarea armelor nucleare, securitatea internațională, reducerea înarmării, obținând, în 1995, în semn de recunoaștere, Premiul Nobel pentru Pace. Printre alte organizații, ce au influențat dezvoltarea diplomației științifice, putem menționa Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), care a creat în 1957 un program pentru cooperare științifică. Academia Națională de Științe a SUA și Academia de Științe din URSS au desfășurat în anii '80 Comitete paralele privind securitatea internațională și controlul armelor, care au creat terenul favorabil pentru dialogul între președinții Reagan și Gorbaciov.

În anul 2000, administrația americană a instituit funcția de Consilier în domeniul științei și tehnologiilor al Secretarului de Stat, care are drept sarcină consolidarea parteneriatelor în cadrul comunităților științifice internaționale, dezvoltarea capacităților științifice în cadrul Departamentului de Stat, identificarea evoluțiilor științifice care pot influența interesele naționale americane. Marea Britanie a creat în 2001 Rețeaua în domeniul științei și inovării, cu scopul de a conecta știința la prioritățile sale externe. După 8 ani, rețeaua respectivă cuprindea circa 90 de persoane în 40 de orașe din 25 de țări. Aceste persoane activează în cadrul

ambasadelor Marii Britanii și facilitează colaborarea savanților britanici cu cei din țările gazdă pe marginea unui șir întreg de subiecte, inclusiv energia, schimbările climatice și inovarea. În 2009, profesorul David Clary a fost numit în funcția de Consilier științific principal al Foreign Office-ului britanic.

Japonia este de asemenea activă în acest domeniu, politica niponă identificând 4 obiective: negocierea participării savanților niponi la programele internaționale de cercetare, oferirea expertizei științifice la elaborarea politicii externe, asistență în crearea capacităților științifice din cadrul țărilor în curs de dezvoltare și utilizarea științei în vederea creșterii prestigiului Japoniei pe plan internațional și atragerea investițiilor.

Conferința ONU pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) a dispus, în 2001, crearea unei inițiative în domeniul diplomației științifice pentru a îmbunătăți oferirea consultanței tehnico-științifice în cadrul negocierilor multilaterale și aplicarea rezultatelor acestor negocieri la nivel național¹⁸.

Utilizarea cooperării științifice pentru îmbunătățirea relațiilor bilaterale dintre țări poate lua următoarele forme:

1. Acordurile de cooperare tehnico-științifică, care au semnat de multe ori îmbunătățirea relațiilor politice între țări precum SUA, URSS și China în anii 70-80.

2. Crearea noilor instituții – în acest sens fiind elocvent exemplul Organizației Europene pentru Cercetare Nucleară, care a fost creată după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial pentru a reconstrui încrederea între țări.

3. Bursele educaționale sunt considerate a fi un mecanism verificat pentru crearea rețelelor și încurajarea parteneriatelor.

4. Diplomația de „nivelul doi” poate fi utilizată pentru a implica experții din afara procesului oficial de negocieri. Pentru ca acest proces să fie eficient, experții implicați trebuie să fie credibili și influenți, iar concluziile lor convingătoare pentru părțile participante la negocieri sau mediere.

5. Festivalurile științifice și expozițiile sunt considerate a fi forme reușite de accentuare a universalității științei și intereselor culturale comune.

Din exemplele reliefate mai sus rezidă faptul că, la etapa contemporană, diplomația științifică contribuie la realizarea priorităților politicii externe, creând uneori premisele necesare pentru relansarea relațiilor bilaterale între state.

În contextul procesului de integrare europeană a țării noastre, există necesitatea inițierii unui șir de acțiuni ce țin de diplomația publică, menite să formeze/amelioreze percepția internațională vis-a-vis de Republica Moldova. Cooptarea în acest proces nu doar a instituțiilor guvernamentale, dar și a societății civile, este imperios necesară.

¹⁸ <http://stev.unctad.org/capacity/diplomacy.html>